

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het grafteken Moreau-Deneve in Vilvoorde

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°;

Gelet op het ministerieel besluit van 16 december 2019 tot voorlopige bescherming als monument van het grafteken Moreau-Deneve in Vilvoorde;

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 20 januari 2020 tot en met 19 februari 2020 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het grafteken Moreau-Deneve aantoonde;

Overwegende dat het grafteken Moreau-Deneve van algemeen belang is omwille van de artistieke waarde;

Overwegende dat het grafteken Moreau-Deneve als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het is een zeldzaam en kwalitatief hoogstaand grafteken vervaardigd door Antoon Van Parys, één van de laatste funeraire beeldhouwers die Vlaanderen rijk was. De grafsculptuur is een representatief en uitermate kwalitatief voorbeeld van de volwassen mystieke stijl van Antoon Van Parys uit de late jaren 1920 waarbij zowel het symbolisme als het expressionisme volledig zijn doorgebroken en tot een persoonlijke eenheid zijn gecombineerd. De term 'mystieke stijl' wordt enkel toegepast op het oeuvre van Antoon Van Parys daar de introverte kunstenaar nooit leerlingen had en geen school maakte.

De piëta is ontdaan van alle bijkomstigheden, sober en architecturaal, monumentaal en groots ondanks de gewone afmetingen. Door contrast in expressie (gezicht Maria ten opzichte van de hangende ledematen van Christus) en contrast in detaillering van de uitwerking (gezicht Maria, handen en voeten Christus ten opzichte van het lichaam van Christus en de kledij van Maria) reduceert dit beeld de piëta tot zijn kern: vasthouden, koesteren en afscheid nemen. Die manier van uitbeelden is representatief en typerend voor het werk van Van Parys. De samenstelling van het grafteken met een zerk, vaas, grafbeeld, epigrafie en bijhorende porseleinfoto's van de overledenen in bronzen art-deco-omlijstingen, creëert een bijzonder sterke ensemblewaarde die alle elementen van een traditioneel grafteken uit de jaren 1920 gaaf bewaart. De zerk met uit de dikte van de steen uitgekapte epigrafie is uitzonderlijk kwalitatief,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

het grafteken Moreau-Deneve (grafperceel plein 7 nummer 61), Mechelsesteenweg zonder nummer in Vilvoorde, bekend ten kadaster: Vilvoorde, 3de afdeling, sectie E, perceelnummer 168G (deel).

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft artistieke erfgoedwaarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Grafteken in de mystieke stijl van Antoon Van Parys daterende uit 1927 en gesigneerd door de kunstenaar op de achterzijde van het beeld. Een zerk met epigrafie dekt het grafperceel af. Erbovenop staat aan de hoofdzijde op een lage plint het monoliete beeld van Antoon Van Parys, een piëta. Het volledige grafteken werd in blauwe hardsteen opgetrokken.

De zerk draagt de epigrafie 'Olga Moreau/ 1909 – 1927/ Anne Helène Deneve/ 1884-1930/ épouse Edgard Moreau/ 1883 – 1941'. Omheen de epigrafie werd een verdiepte rechthoek voorzien waardoor de epigrafie in hoogrelief werd uitgevoerd. Aan de voetzijde van de zerk staat in een ovalen uitsparing in de zerk een hardstenen gedraaide bloemenvaas op een vierkante sokkel.

Het monoliete beeld bestaat uit een hoge rechthoekige, naar boven toe verjongende sokkel die overgaat in de piëta. Op de voorkant van de sokkel hangen drie porseleinen foto's gevat in bronzen art-deco-omlijstingen.

De gebruikte hardsteen benadrukt het lijden en het afscheid dat uit de piëta spreekt. De sprekende delen van de lichamen, vooral het gelaat en ledematen, zijn door enkele rake lijnen aangezet en herkenbaar. De rest van het lichaam wordt verhuld door de kledij die door enkele plooien gesuggereerd wordt. De dode torso van Christus en de rugpartij van het beeld worden slechts gesuggereerd.

De madonna zit naar de voorkant gekeerd. Ze draagt op haar schoot het dode lichaam van Jezus. Het lichaam leunt aan tegen haar rechter borst. Enkel het gelaat van de madonna is uitgewerkt. Het hoofd van Jezus rust tegen haar schouder en is niet zichtbaar. Maria omarmt het dode lichaam. Haar arm en hand contrasteren met de levenloze hangende arm van Jezus. Met haar linker arm houdt ze de benen van het dode lichaam vast. De benen en voeten van Christus zijn explicieter uitgewerkt. De groot uitgevoerde handen en voeten samen met het expressieve gelaat brengen de kern van het beeld terug tot vasthouden, koesteren en afscheid.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken;
- 2° voor zover er nog plaats is in het graf kan het verder gebruikt worden voor bijzettingen.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het grafteken:
 - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - b) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - d) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, voor de uitvoering van regulier onderhoud noch voor ontruiming en nieuwe bijzettingen voor zover daarvoor geen handelingen aan het grafteken nodig zijn.

Brussel,

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE